

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83359,Wachholz-Leon.html>
2021-12-09, 11:11

Wachholz Leon

WACHHOLZ Leon (20 VI 1867, Kraków - 1 XII 1942, tamże), medyk i psychiatra sądowy, specjalista z zakresu kryminalistyki. Syn Antoniego, profesora historii UJ, i Joanny z domu Zagórskiej.

Po ukończeniu Gimnazjum św. Jacka w Krakowie, w 1885 wstąpił na wydział lekarski UJ, który ukończył w 1890. W 1891 uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich i został asystentem w Zakładzie Medycyny Sądowej UJ. Studia uzupełniające odbył w Kopenhadze, Berlinie, Paryżu i Wiedniu. W 1894 uzyskał habilitację. W latach 1894-1895 pełnił obowiązki kierownika Katedry Medycyny Sądowej Ulw. W 1895 został kierownikiem Katedry Medycyny Sądowej UJ, a w 1896 profesorem nadzwyczajnym (zwyczajnym w 1898). Dwukrotnie był dziekanem, raz na wydziale lekarskim, drugi raz na wydziale prawa. Od 1913 był stałym członkiem Tow. Sądowo-Lekarskiego w Wiedniu. W 1930 został członkiem PAU. Był również członkiem korespondentem Niemieckiego Tow. Medycyny Sądowej. W 1938 w Bonn został wybrany na wiceprezesa Międzynarodowej Akad. Medycyny Sądowej. 6 XI 1939 został aresztowany przez niemieckich okupantów w ramach Sonderaktion Krakau i więziony w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen, z którego został zwolniony 8 II 1940. W obozie cudem uszedł śmierci, kiedy podczas apelu na prawie 30-stopniowym mrozie stracił przytomność. Wrócił do Krakowa ciężko schorowany. Nigdy już nie odzyskał pełni sił.

W. należał do najwybitniejszych polskich medyków sądowych. Interesował się toksykologią sądową, tanatologią, orzecznictwem sądowo-lekarskim. Był współtwórcą metody oznaczania hemoglobiny tlenkowo-węglowej, nazwanej próbą Wachholza-Sieradzkiego. Prowadził badania doświadczalne nad oznaczaniem wieku zwłok na podstawie procesu kostnienia główki kości ramiennej. Był wybitnym ekspertem

w zakresie zjawiska śmierci przez utonięcie. Wspólnie z S. Horoszkiewiczem, w oparciu o postępowanie eksperymentalne, dokonał dokładnego opisu mechanizmu procesu tonięcia. Zdaniem wielu te właśnie badania zapewniły polskiej medycynie sądowej uznanie w piśmiennictwie światowym. Podał skuteczny sposób odróżniania zaczadzenia od zatrucia gazem świetlnym.

Dużą wartość prezentowały prace W. dotyczące socjologicznych i psychicznych uwarunkowań popełniania przestępstw. Stał na stanowisku multikauzalizmu, czyli konieczności równoczesnego rozpatrywania przestępstw z pozycji biopatologicznych i społecznych. Uważał, że łączenie przyczynowe przestępstwa z wpływem środowiska zewnętrznego na osobę sprawcy jest błędem. Zamiast tego postulował skoncentrowanie się na badaniu istoty samego przestępstwa i warunków jego zaistnienia. Podobnie wypowiadał się przeciw szukaniu przyczyn przestępstw w schorzeniach psychicznych. Prowadził gruntowne badania i sformułował zasady, wedle których należy ustalać poczytalność lub ją wykluczać u sprawców przestępstw. Badał wpływ alkoholizmu na przestępczość oraz interesował się zagadnieniem dziedziczności chorób psychicznych. Analizując przyczyny i mechanizmy przestępstw, W. wyodrębnił dwie wyraźne grupy, tzw. przestępców „prawidłowych” i przestępców „zбочzonych”. Ci pierwsi, wg niego, popełniają czyny karalne pod wpływem chwilowego impulsu, w afekcie, niejako wbrew własnym zapatrywaniom i wyznawanym wartościom. Drugi działają w zgodzie ze swoimi zdegenerowanymi poglądami, spaczoną choć zachowującą wewnętrzną spójność logiką. Istoty przestępczości upatrywał w samej naturze, która tworzy równoważące się przeciwieństwa. Jedynie sankcje karne są, zdaniem W., gwarancją bezpieczeństwa dla społeczeństwa. Postulował również, by zakłady karne obok funkcji penalizacyjnych, zajmowały się resocjalizacją. Utworzył przy Zakładzie Medycyny Sądowej UJ muzeum sądowo-lekarskie.

W. był autorem nowoczesnych podręczników medycyny sądowej oraz prac z zakresu psychopatologii sądowej i techniki sekcyjnej. Takie tytuły jak *Medycyna sądowa* (1919), *Technika sekcji zwłok* (1919) i *Psychopatologia sądowa*

(1923) zyskały sobie wysoką ocenę i weszły do kanonu literatury przedmiotu. Interesował się też historią medycyny, w tym w szczególności historią medycyny sądowej. Był autorem cenionej monografii *Szpitala krakowskie 1220–1920*. W 1934 Uniw. Lwowski nadał mu tytuł profesora honorowego.

W. był również tłumaczem na język polski niemieckiej poezji romantycznej. To jemu zawdzięczamy doskonały pod względem literackim przekład *Egmonta* i I części *Fausta* J.W. von Goethego. Był wielbicielem teatru, sam chętnie uczestniczył w przedstawieniach amatorskich. Wśród jego bliskich znajomych z kręgów artystycznych byli m.in. J. Mehoffer, L. Rydel, K. Przerwa-Tetmajer i S. Wyspiański. W młodości był kolekcjonerem owadów i minerałów.

Śródka.

Sześćsetlecie medycyny krakowskiej, Kraków 1964, t. I; M. Szewczyk: *Poglądy kryminologiczne Leona Wachholza*, „Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii” 1975, nr 3; *Wielka encyklopedia PWN*, t. 28, Warszawa 2001–2005.

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)